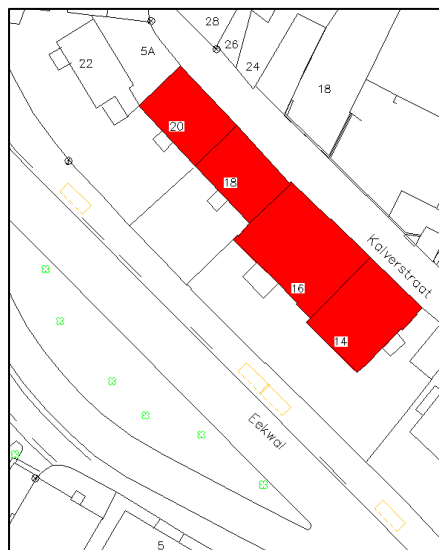

Redengevende omschrijving ensemble Eekwal 14-20, Zwolle

Adres : Eekwal 14, 16, 18 en 20
 Ontwerp : 14 niet bekend, 16, 18 en 20 B.H. Trooster
 Bouwjaar : 1872 (nrs. 16, 18, 20), 1873 (nr. 14)
 Bouwstijl : eclecticisme
 Kadastrale gegevens: gemeente Zwolle, sectie F, perceelnr. 3983, 6129, 3830, 3755

Inleiding

Dit ensemble herenhuizen werd in 1872-1873 gebouwd op de voormalige wal bij het vroegere Eekwalbolwerk. Na sloop van de stadswal met muur was hier al in de achttiende eeuw bebouwing verrezen in de vorm van enkele leerlooierijen. In de tweede helft van de negentiende eeuw werd het terrein ontwikkeld tot een representatief woongebied. De rij herenhuizen is, uitgezonderd nr. 14, op initiatief van de aannemer-ontwikkelaar B.H. Trooster (1814-1898) gebouwd. De achtergevels volgen het beloop van de vroegere stadsmuur.

De huizen zijn door verschillende welgestelde families bewoond geweest. In nr. 14 woonde lange tijd de koopmansfamilie Reinders-Hanckar (tot 1954). Jan Douwes Reinders (1876-1927) was mede-eigenaar van de Vennootschap Stoomolieslagerij Aloë, later de bekende NV Oliefabrieken Reinders & Co. en handelde in granen en daaruit gefabriceerde voederartikelen. Enkele glas-in-loodramen herinneren nog aan dit bedrijf. In de tuin van nr. 14 (oorspronkelijk een bleekveld) is in 1912 de villa Eekwal 12 gebouwd. In 1957 liet de toenmalige eigenaresse, mev. A. Kruyt ten oosten van het huis een autogarage bouwen. Rond 1970 was gerechtsdeurwaarder M.R. Hartman in het pand gevestigd, in 1982 gevolgd door een bankvestiging van F. van Lanschot Bankiers NV. In deze "kantoorperiode" zijn de ramen gemoderniseerd, verdween het terras aan de voorzijde en is het interieur veranderd. Eekwal 16 werd in 1872 gebouwd voor de familie Vos de Wael. Dit herenhuis onderging in 1956, 1963 en 1971 enkele ingrijpende verbouwingen. In deze periode was het in gebruik als Boerenleenbank en later als "Het Middenstandshuis". Na 1971 zijn vooral intern wijzigingen doorgevoerd en recentelijk is de kap vernieuwd.

Eekwal 18 is in 1872 gebouwd voor P. van Regteren. In de jaren 60 is het pand verbouwd tot kantoor. Onder meer was het notarijskantoor (Mr. Th.G. Drese). In opdracht van Drese werden in 1972 onder meer vensters bijgeplaatst in de achtergevel en in 1979 zijn dakkapellen toegevoegd.

Eekwal 20, gebouwd in 1872, werd in 1968 in gebruik genomen als Makelaars- en Assurantiekantoor v/h Stoffels en later "Vista". In 1976 is de uit 1898 daterende serre tegen de voorgevel gesloopt en zijn hier twee vensters gereconstrueerd.

Omschrijving

Ensemble van vier blokvormige herenhuizen aan de noordzijde van de Eekwal en aan de achterzijde direct grenzend aan de Kalverstraat. Nr. 14 stond oorspronkelijk vrij en heeft de voorgevel gericht op het zuidoosten. De nrs. 16-20 zijn aan elkaar gebouwd, met een flinke sprong in de rooilijn bij nr. 16. De huizen hebben overeenkomstige rechthoekige volumes, een hoog souterrain dat aan de zijde van de Kalverstraat door het niveauverschil een volledige verdieping vormt, twee hoofdverdiepingen en met pannen gedekte schilddaken. De gevels zijn gepleisterd en wat betreft de symmetrische voorgevels voorzien van hoekpilasters, middenrisalieten en hoofdgestellen met verkropte kroonlijsten op consoles.

Bronnen:

- HCO, Archief Openbare Werken (Gemeentearchief Zwolle), DA002, collectie bouwvergunningen, toegang 635:invnr. 905, 3972, 2732 / toegang 0702.1: invnr. 7551, 5427
- HCO, beeldbank
- Trooster, P.H. (2000), "Aannemer Bernardus Hermannus Trooster (1814-1898)", in: *Zwols Historisch Tijdschrift*, nr.3, p. 82-89.
- Website www.delpher.nl

Nr. 14 heeft een schilddak met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen. Het zuidwestelijke dakschild heeft twee dakkapellen, gekoppeld door een gemetselde schoorsteen. Het pand heeft gepleisterde gevels, op de bel-etage voorzien van een blokverbandimitatie en afsluitende cordonlijst. In zuidoost- en zuidwestgevel zijn de vensterassen gevat in klassieke omlijstingen met pilasters, casementen onder de vensters in de eerste bouwlaag en lage balustrades onder de vensters hierboven. De symmetrische zuidoostgevel bevat centraal een portiek, dat in 1981 is gevuld met een glazen portaal. Voor de ingang een gepleisterde, deels gewijzigde bordestrap met hardstenen treden. Boven de ingang een inpandig balkon. In de gevel een gevelsteen uit 1873. De zuidwestgevel heeft twee vensterassen. Bij de gevelopeningen in de bel-etage bevinden zich dubbele deuren met moderne ijzeren Franse balkons. Oorspronkelijk openden de deuren naar een breed balkonterras. De gevel aan de Kalverstraat heeft een blind souterrain en in de bouwlagen hierboven telkens twee vensters met gewijzigde ramen. De meeste gevelopeningen zijn bij verbouwingen in de jaren 60 en 70 voorzien van nieuwe stalen ramen, waarbij de oude schuifraamindeling intact bleef. Veel bovenlichten zijn gevuld met eenvoudig glas-in-lood; de kamer in de oosthoek van de bel-etage heeft opmerkelijk glas-in-lood in de bovenlichten, uit het glasatelier "In den Speykermant" van de vensterglasfabriek Bouvy in Dordrecht, waarschijnlijk vóór 1919 ontworpen door glazenier Toon Berg. De rijkelijk in de voorstelling aangebrachte goudgele stippen verwijzen waarschijnlijk naar de granenhandel van Reinders. Genoemde kamer heeft voorts een stucplafond met middenrozet, een lage houten lambriserings met panelen, waarin opgenomen deuromlijstingen en paneeldeuren met opgelegde panelen in notenhout en houtsnijwerk. Boven de toegangsdeur een geornamenteerd paneelvlak met geschilderd bloemstilven. Voorts een houten schouw met mantellijst in Vert deTinosmarmar en houten boezem met snijwerk, spiegel en paneel met geschilderd bloemstilven met papegaai. De grote salon aan de zuidzijde heeft een stucplafond met verdeling door sierlijsten en drie rijke rozetten. Overigens bleef de oorspronkelijk indeling van de beide hoofdverdiepingen, met centrale middengang en locatie van de trap, goed herkenbaar. In de zolderverdieping bleef de oorspronkelijke houten kapconstructie intact.

Nr. 16 heeft een schilddak met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Op het voorschild twee nieuwe dakkapellen. Symmetrisch 5-assige voorgevel met centraal een volledig vernieuwde ingangspartij met nieuwe dubbele bordestrap. Tussen de hoofdverdiepingen een cordonlijst met rozetten. De onderbouw is vermoedelijk in 1963 bekleed met kalkstenen platen en in 1956 en 1963 in twee fasen voorzien van bredere vensters met stalen ramen. De oorspronkelijk aanwezige veranda kwam daarbij te vervallen. Op de verdieping centraal een dubbele balkondeur met vernieuwd balkon en vensters met volledig gemoderniseerde ramen onder geprofileerde togen met stucornamenten. De vrijwel vlakke gepleisterde achtergevel aan de Kalverstraat bezit beneden gewijzigde vensters en in de bovenste verdieping nog oude vensters met schuiframen. Het interieur bevat geen beschermenswaardige elementen. Het herenhuis is met een jonger tussenlid gekoppeld aan nr. 14.

Nr. 18 heeft een met opnieuw verbeterde Hollandse pannen gedekt schilddak met op het voorschild aan weerszijden van het dakhuis twee houten dakkapellen met frontons. Symmetrisch ingedeelde voorgevel met centraal een ingang met dubbele deur, bovenlicht en een hardstenen bordestrap. Vensters in beide hoofdverdiepingen met enkelruits schuiframen en een doorgaande waterlijst. De gevelopeningen op de beletage hebben gestucte wenkbrauwbogen met middenornamenten. Boven de ingangspartij een dubbele balkondeur in rijke omlijsting tussen zuiltjes op basementen. Het oorspronkelijke balkon is verdwenen en vervangen door een eenvoudig hekwerk met vlaggenstok.

Dakhuis met decoratieve ornamentiek is op speelse wijze door de opgetilde kroonlijst gestoken. In de vlak gepleisterde achtergevel beneden een ingang en op de verdiepingen enkele vensters met schuiframen. Het interieur is niet bezocht.

Nr. 20 heeft een schilddak met gesmoorde muldenpannen, met centraal op het voorschild een gepleisterd dakhuis met plat. Symmetrische voorgevel met centraal een ingang met dubbele paneeldeur en getoogd bovenlicht, voorafgegaan door een hardstenen bordestrap met gezwenkte wangen en één ijzeren leuning. In beide hoofdbouwlagen bevinden zich getoogde vensters met T-schuiframen. Boven de centrale ingang een vernieuwde dubbele balkondeur. Het balkon is verdwenen en vervangen door een eenvoudig ijzeren hekwerk met vlaggenstok. Alle gevelopeningen hebben een geprofileerde omlijsting met rijke kuif midden boven. Bij het centrale dakhuis is op de risaliet een gebroken fronton geplaatst. In de vlak gepleisterde achtergevel beneden een ingang met paneeldeur en gietijzeren rooster, en op de verdiepingen enkele vensters, waaronder twee met 4-ruits schuiframen. Het interieur is niet bezocht.

Omvang van de bescherming

De bescherming heeft betrekking op het gehele ensemble met de uit 1871-1873 daterende bouwvolumes en richt zich op:

1. De casco's, waaronder de blokvormige volumes, daken en gepleisterde gevels met oorspronkelijke indelingen, details en decoraties, bouwmuren en constructies, buitenbordestrappen met hardstenen treden, het glas-in-lood van atelier Bouvy bij nr. 14.
2. De oorspronkelijke indeling en historische interieurafwerkingen van nr. 14, voor zover aanwezig. In het bijzonder het interieurensemble in de kamer in de oosthoek van de bel-etage.

Waardering

Het ensemble is van algemeen belang voor de gemeente Zwolle vanwege architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden:

Architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde als in hoofdzaak goed behouden gebleven rij van vier gepleisterde blokvormige herenhuizen uit het derde kwart van de negentiende eeuw, in eclectische trant gebouwd met rijke gevelgeleding en representatieve symmetrisch opgezette voorgevels. In het bijzonder nr. 14 heeft een zeer waardevol interieurensemble in één van de vertrekken in de bel-etage. Hier bevinden zich zeldzame en kunst- en interieurhistorisch waardevolle elementen als de geschilderde stillevens boven schouw en deur, een imposante schouw met marmeren mantel, spiegel en schilderstuk, voorts deuren en lambriserings met snijwerk en glas-in-lood uit het atelier "In den Speykermant" van de vensterglasfabriek J.J.B.J. Bouvy uit Dordrecht. Het ensemble herinnert aan de periode van de representatieve "stadsuitleg" in het singelgebied in de tweede helft van de negentiende eeuw.

De rij herenhuizen heeft stedenbouwkundige waarde als beeldbepalend onderdeel van het markante en gave herenhuisenensemble langs de Eekwal, met doorzichten op de oude binnenstad. Tevens beeldwaarde voor de achterliggende Kalverstraat, waaraan de hoge achtergevels grenzen. Onderdeel van beschermd stadsgezicht.

Redengevende omschrijving ensemble Eekwal 14-20

Eekwal 14

Eekwal 14

Eekwal 16

Redengevende omschrijving ensemble Eekwal 14-20

Eekwal 18

Eekwal 18 en 20

Eekwal 20

